

KÉPES LEVELEZŐLAP

A KÉPESLEVELEZŐLAP-GYŰJTŐK EGYESÜLETÉNEK KIADVÁNYA

2015. III. negyedév

XXVIII. évfolyam 3. szám

A II. világháború képeslapokon

A XX. század nem szűkölködött fontos eseményekben. A legnagyobb dráma kétségtelenül a két világháború volt.

Mussolini, jobbján levett kalapjával

Az I., 1914-18 közötti világégés képeslapjairól már esett szó lapunk elmúlt számaiban. Nem csoda, az I. világháború igazán bővelkedett képi feldolgozásban. Egyrészt a múlt század első évtizedeire esett a képeslap aranykora, másrészt ezt a háborút, különösen a kitörésekor, óriási tömegszimpátia, hazafias lelkesedés övezte a hadban álló mindkét táborban.

A II., 1939-45 közötti háborúról, bár időben negyedszázaddal közelebb áll napjainkhoz, nagyságrenddel kevesebb a képeslapos dokumentum. Ehhez a fent említett okokon kívül (tehát hogy sokkal kevesebb képeslapot adtak ki) az is hozzájárult, hogy a háború után önkéntes vagy elrendelt gyűlöletből jelentős mennyiséget megsemmisítettek.

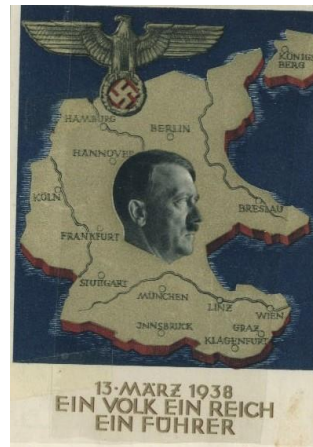
Azért szerencsére nem mindet, így vannak lapok e témából is. Ezek gyűjtését még jobban ajánlanám, mint az I. világháborúsokat, mert azok száma beláthatatlan, míg e kor lapjai inkább unikumnak számítanak. Mennyivel értékesebb a labdarúgásban egy gól, mint a kosárlabdában egy kosár...

„Kedvcsinálónak” most gyűjteményemből mutatok be néhány ilyen világháborús lapot. Ezúttal a háború főszereplőit mutatja be egy kis összeállítás.

Az 1. három kép az úgynevezett tengelyhatalmak (sajnos Magyarország is ide tartozott) vezetőit mutatja.

A elsőn (balra) Benito Mussolini (1883-1945) látható az élen, jobbjában levett kalapjával. Ő volt Olaszország fasiszta miniszterelnöke.

A másodikon Adolf Hitler (1889-1945) a náci Németország kancellárja, diktátora, elhíresült Führere látható, még 1938-ban. A lapon hírhedt jelmondata olvasható: egy nép, egy birodalom, egy vezér.

A harmadik kép Francisco Franco (1892-1975) spanyol diktátort ábrázolja. Ez a lap már több mint 30 évvel a háború vége után készült, ami mutatja, hogy egyedül ő élte túl a vereséget. A második „képtár” csak két

tagból áll. Az elsőn a győztes tábor három vezetője látható a potsdami konferencián. Balra Joszif Visszarionovics Sztálin (1878-1953), a Szovjetunió vezetője, középen Harry S. Truman (1884-1972) az Egyesült Államok elnöke, aki Rooseveltnél halála után lett az USA első embere, jobbra pedig Winston Churchill (1874-1965) brit miniszterelnök.

A szélen állók egyenruhája annak tudható be, hogy Churchill az angol hadsereg tisztje, Sztálin pedig a Szovjetunió marsallja is volt.

A második lap Dwight D. Eisenhower (1890-1969) amerikai tábornokot mutatja, tollal a jobb kezében. Ő a háború után 1953-61 között az Egyesült Államok 34. elnöke lett.

A háború egyéb eseményeit, illetve Magyarország részvételét bemutató lapokról majd máskor...

Szigeti András

Országos kiállítás és börze, 2015. július 10-11.

Szombathelyen idén is július második hétvégéjén került sor a legtöbb tag és érdeklődő számára már ismerős és nem is annyira új helyszínen, a Herényiek Házában az egyesület éves, közgyűléssel és kiállítással összekötött gyűjtő-találkozására.

A pénteki, 13:00-ra hirdetett kezdést követően a korán érkezők hozzá is fogtak az aznapi csereberének, azonban a gyűjtőtársak egy része – munkanap lévén – késő délután ért Herénybe.

17:00-kor Dr. Nagy Attila tartott diavetítéses előadást, *Angol és magyar képeslapok 100 éve és most* címmel.

A tagok ezt követően jó szokásukhoz híven késő estig cseréltek, beszélgettek (akik a Herényiek Házában szálltak meg, helyzeti előnyben voltak a vidékiekhez képest).

Másnap 11:00-kor került sor a kiállításmegnyitóra a Berzsényi Dániel Könyvtárban. Az idei év kiállítói és kiállításai címe:

Bognár Béla (Sopron): *Kínai KUNQU opera*
Botos Lajos (Debrecen): *Világörökségünk, a Hortobágyi Nemzeti Park*

Forgó Mariann (Kecskemét): *Nemzetközi gyermeknap*

Gulyásné Raksányi Olga (Nagykanizsa):
Husz János máglyahalála

Juhász Árpád (Hegyfalu): *Kisgyörgy Erzsébet emlékére*

Nagyné Horváth Eszter (Tatabánya):
Hungarikumok

Novák Mihály (Budapest): *Kovács Margit kerémiaművészete*

Papp Miklós (Sopron): *Kegyhelyek a Kárpát-medencén innen és túl*

Sasvári Tiborné (Nagyatád): *A Föld, ahol élünk*

Sárosi István (Budapest): *„A fény éve”*

Sebestyén Imre (Kecskemét): *Szerelem a XX. század elején*

Steiner Józsefné (Nagyatád): *Hetven éve hunyt el Bartók Béla*

Stoff Zoltánné

(Nagyatád):

Magyar-országi gyógyfürdők

A kiállítást Szombathely Város alpolgármestere, Koczka Tibor nyitotta meg, aki ezt követően el is beszélgetett a gyűjtőkkel, érdeklődőkkel.

Az ünnepséget élőzene tette még emlékezetesebbé, s nem utolsó sorban a gyűjtői világban oly ritkaságszámba menő ifjúság is képviseltette magát.

A rendezvényről több médium, így pl. a Szombathelyi Televízió is hírt adott.

A rendezvény legfiatalabbjai

Ezt követően az egyesületi tagok visszatértek a Herényiek Házába, hogy megtartsák az éves közgyűlést. Idén vált esedékessé – hatályba lépő jogszabályok miatt – az alapszabály módosítása, így az első néhány napirendi pont, mint pl. a tavalyi költségvetés elfogadása után az egyesület elnöke által előirányzott módosításokat átbeszélve a Képeslevelezőlap-gyűjtők Egyesülete elfogadta a módosított alapszabályt.

Új részként került bele az alapszabályba – a teljesség igénye nélkül – a politikától, pártoktól való függetlenség, pontosításra került az egyesületi tagsági jogviszony keletkezése, megszűnése, a közgyűlés jogköre. Az elnökség tisztújításának eredményeképp három évre újra elnököt (**Kőszegfalviné Pajor Klára**), emellett alelnököt (**Papp Miklós**) és titkárt (**Őriné Vinkovits Márta**) választott. A rendszer a

Klára által tavaly felvetett, máshol jól működő modellt kívánja követni, miszerint egy új alelnök betanul, majd ő lesz a soron következő elnök, aki alatt a következő alelnök betanul, és így tovább.

A legégetőbb problémának az évről évre csökkenő taglétszám bizonyult, amivel kapcsolatosan mindenkitől várjuk az építő jellegű javaslatokat. Az idei találkozó nagy pozitívuma, hogy három új taggal bővült a létszámunk, azonban a teljes tagság így is alig 40 fő.

Jelen állás szerint (ez az utóbbi hetek fejleménye) újságunk mostantól a MABÉOSZ-szal közösen fog tudni megjelenni – a Bélyegvilág c. lap mellékleteként –, így jutva el 2500 gyűjtőhöz. Bízunk benne, hogy akár közülük, akár általuk új tagokkal lehetünk gazdagabbak, s visszaáll közel az a zsibongás, az egymástól elférni alig tudó árusok, érdeklődők közege, az új gyűjtők felkarolása, amely a 90-es évek végén jellemezte az éves börséinket.

Szemelvények az idei vendégkönyvi - beírásokból:

„Csodálatos kiállítás, hatalmas munka.

Reiber József Magyaralmás”

„Nagyon színvonalas kiállítás. Gratulálunk!

dr. Lökkös György és felesége”

„Ezúton is gratulálok a kiállítás szervezőinek és maguknak a kiállítóknak az érdekes és színvonalas összeállításokhoz. Úgy is nagyra értékelem az anyagot, mint bélyeggyűjtő. Hisz ma már a képeslapok a bélyegkiállításokon is teljes joggal részt vehetnek.

Remélem, hogy a 2016. évi Szt. Márton bélyegkiállításon hasonlóan izgalmas témakörökben sok-sok képeslapot láthatunk.

*2015.07.13. Tóth Csaba, MABÉOSZ elnök
Glatz István, MABÉOSZ alelnök”*

„Köszönjük az élményt! Mindig jó látni ezeket a kiállítási anyagokat és a képeslapkultúra újabb hajításait. Horváth Zoltán”

„Sokszínű és színvonalas. Talán ezzel a két szóval lehet leginkább minősíteni ezt a kiállítást, amelyhez őszintén gratulálok!

2015.07.13. Kolozsváry Géza”

„Valamennyi kiállítónak gratulál: Nagy Attila, Debrecen”

„Kiváló rendezésű kiállítás. További kitűnő munkát kívánok a gyűjtőknek és a

rendezőknél. Tisztelettel és köszönettel
Heckenast János, építész”

„Nagyon szép a kiállítás! Gratulálok a
kiállítóknak, de elsősorban Kőszegfalviné
Pajor Klárának! Klárinak további munkáihoz
jó egészséget, sok sikert kívánok hálás
szívvel:

Mányokiné Edit és családom
Szombathely, 2015.07.15.”

„Nagyon szép, érdekes volt a kiállítás.
Különösen az „Álmodozások” és
„Gyógyfürdők” képeslapjai voltak
meggyerőek. Köszönet a gyűjtőknek, további
sikereket kívánunk.”

„Szívből gratulálunk a színvonalas, sokszínű,
fantasztikusan igényes kiállításhoz. Örülünk,
hogy az életbölcsessel megáldott kiállítók
mellett fiatalok is megjelentek. A tematika
sokszínűségéből csodálattal gyönyörködtünk
a kínai operát, a búcsújáró helyeket és a
könyvtárakat bemutató gyűjteményekben.
Bognár Béla soproni képeslapgyűjtőnek külön
is szeretnénk kifejezni elismerésünket és
köszönetünket az idén is ugyanolyan igényes
összeállításához, amit az előző évek során
megszoktak. Minden kiállítónak és
szervezőnek, közreműködőnek további jó
egészséget kívánunk a további szép
kiállítások létrehozásához.

Kelemen Endréné és Torma Margit”

Magyar szecessziós építészet

Virtuális kiállítás az interneten

Steiner Józsefné idén június 10. és
augusztus 20. között a kaposvári Takáts
Gyula Megyei és Városi Könyvtárban tett
közszemlére egy szeletet gyűjteményéből,
Magyar szecessziós építészet címmel.

Ezt követően jóváhagyta, hogy a könyvtár
annak internetes oldalán (mvkkvar.hu)
közzétegye a 80 albumlapnyi válogatást.

Egy kiváló kezdeményezés ez mindkét
részről, aminek remélhetőleg fogamatja és
folytatása is egyaránt lesz. A közintézmény
honlapján barangolva szülők, diákok, netán
nagyszülők egyaránt megtekinthetik;
másképp ez a fajta átmenet az internetre
feltöltött képek világa és a valós, materiális
kiállítótermi tárlat között mindenképp megéri
a továbbgondolást.

Noha a képanyag jelenleg még nincs fenn a
honlapon, számos menüpontja példaértékű,
remekül használható, s nem utolsósorban
kisebbségi településekről, egyéb szecessziós
épületekről számos képeslap is megtalálható
rajra.

Keretek között a világ

A képeslapokat döntően tematikus
kategóriákba illeszthetően gyűjtjük, majd
rendezzük albumokba, azokból különféle
nézőpontok szerint más-más kiállítási
anyagot hozunk létre. Legyen szó ugyanarról
a gyűjteményről, meggyőződésem, hogy
mindegyikünk látna benne valami
sajátságosat, egy, csupán önmagában összeálló
egységet, amit neki üzennek az adott
kordokumentumok.

Szerintem nincs ez másképp egy adott
gyűjtemény egyes darabjainál sem – egy
művészi vagy amatőr felvétel, grafika
merőben eltérő hatást válthat ki belőlünk,
akár olyannyira, hogy egyes elemeit észre
sem vesszük, avagy ellenkezőleg: ezek
vonják el a figyelmünket a fókuszba állított
mondanivalóról.

A belgrádi vasútállomás festményhez illő
keretben

A szubjektív tényezők mellett eme hatásnak
az elérésében sokszor kétségkívül benne van
a lapkiadók keze is. Ilyen, általuk használt
„hatásvadász” eszköz az adott lap képét,
képeit körülvevő keret, amely ki is emelheti

az elsődleges ábrázolást, akár lágyan vezetve rá (pl. egy ornamentikus mintát követve), akár máshol jól bevált, klasszikusnak mondható képkeretet imitálva. A legtöbb európai város esetében találkozhatunk képeslapon ily módon megjelölt szecessziós, art deco, túldíszített vagy egyszerűbb elemekkel gazdagított képbe ágyazott épületekkel, közterületekkel. Ez az eszköz azonban könnyedén át is veheti a főszerepet, és míg ebben gyönyörködünk, vagy csak épp rácsodálkozunk, a „lényeg” valahogy háttérben marad. Ilyen típusú – és a gyűjtők körében meglehetősen kedvelt – lapok a gyümölcsök, egyéb növények, ritkábban állatok alakjába bújtatott, nem ritkán litografált levelezőlapok.

Egy-egy ilyen kép nézegetése után egy börzén is csak cseresznyés szombathelyi, lóherés királyhidai, kagylós mohácsi litóról vagy épp egy pillangós odesszai ritkaságról beszélnek a gyűjtők, s nem a konkrét ábrázolásról (kivéve, ha az kiemelkedően ritka vagy keresett).

A XX. század eleji kiadók gyakran használtak növényeket, állatokat helyi nevezetességek könyomatos kereteként

Egyes lapok esetében, melyek ugyanúgy megfelelnek a képeslapok kritériumainak (tehát nem csupán levelezőlapok, üdvözlőkártyák, fotók), előfordul, hogy maga

a díszes keret válik egyúttal a képpé is, amelyre az itt látható menükártya kiváló példa. Az 1915-ös, rágépelten tartalmazó könyomatot, amint az aktualitását veszítette, Fangler Lajos Pöstyén városában

postára is adta Pördeföldén lévő neje számára. A több részből álló, burleszkszerűen komikus montázsok (melyek döntő hányada katonai vagy propagandisztikus jellegű) kisebb képeit is gyakorta köti össze virágfűzér, -fonat, alkalomadtán zászló, címer vagy egyéb jelkép. Itt döntően a folytonosság, az egyik képről a másikra történő átvezetés az elsődleges szempont, így a készítőnek a konkrét kisképekről nem is áll szándékában elvonni a figyelmünket, azt maximum kiegészíti a dekoráció, esetenként része is lehet a csattanónak.

„Éljen az osztály – Ma és 1087 napon belül”

Hangulati elemként és a mondanivalót alátámasztandó, a motívumlapok többségénél kiválóan működik, harmonizál az üzenet és az adott témát körülölelő dekoráció. Az üdvözlőlapok pedig egyenesen mintapéldái az ilyen formán történő hangulatifokozásnak. Kell-e tetézni egy december 30-án elküldött lap varázsát, amellyel egy hamburgi férfi kíván boldog újévet földijének, jelképesen megdobatva őt egy hóvirágindák között álló, hógolyót gyűrő kalapos hölgygel?

Papp Miklós

Egy pótolhatatlan gyűjtőársunk emlékére

Molnár József (1946-2015)

Telefonhívások sokasága járta be a várost, a megyét, majd az országot. Az úr, amit maga után hagyott, szinte azonnal érezhető volt, hiszen igazi szombathelyi polgár volt. Jelen volt a város összes mozdulatában és benne is jelen volt a város. Ha beszélgetni kezdett vele valaki, már a harmadik mondata az épülő városról, vagy az értelmetlenül lebontott, lerombolt vagy átalakított épületeiről szólt. Közismerten udvarias, választékos stílusában, véleményével senkit nem bántva adta elő örömeit, keserveit.

Mindent tudott Szombathelyről, amit tudni lehetett és szerinte illet is ismerni minden, városát szerető embernek. Nagyszerű helytörténeti gyűjtemény sorakozott a felhalmozott ismeretei mögött, talán az egyik legrendszerezettebb, legjobb. Barátainak, gyűjtőársainak mindig tudott meglepetést okozni egy-egy ritka képeslappal, soha nem látott fotográfiával. Ilyenkor kinyílt, lelkesedése magasra csapott.

Ám, ha embertelenséggel, lelketlenséggel találkozott, nem palástolta dühét, indulatait, az nem az ő világa volt. Mérnöki precizitása és rendszeretete nem tűrte a hibás, felelőtlen munkát. Ha ilyesmibe botlott, megszokott derűje, visszafogottsága semmivé lett, indulatait nehezen visszafogva harcolt.

Most itt állunk nélküle zavartan és nem tudjuk, hogy ki mesél majd nekünk a régi villamosokról, vasutakról és a Kioszkról, ki igazítja helyre hibáinkat.

Molnár József 1946. augusztus 18-án született Zalaegerszegen. Kisgyerekként került szüleivel Szombathelyre, ahol a Nagy Lajos Gimnáziumban 1964-ben érettségizett. Diplomáját 1969-ben a Mosonmagyaróvári Agrártudományi Főiskolán védte meg. A diploma megszerzése után a Vas Megyei Növény- és Talajvédelmi Állomáson, Tanakajdon helyezkedett el és innen is ment nyugdíjba.

Dolgozott járási növényvédelmi felügyelőként, volt karanténfelügyelő, növényvédelmi előrejegyző és Szombathely város növényvédelmi és agrokémiai főfelügyelője is. 1973-ban növényvédelmi, 1981-ben pedig talajerő-gazdálkodási szakmérnöki oklevelet szerzett az Agrártudományi Egyetemen, Keszthelyen. Gyombiológusként teljesedett ki igazán, 18 évig ezen a szakterületen dolgozott és vált országosan is elismert szakemberré.

Munkáját hivatásának tekintette, melyet mindvégig odaadóan és lelkiismeretesen végzett. A Magyar Agrártudományi Egyesületben végzett tudományos munkásságáért a MAE Aranykoszorús jelvényével jutalmazták. Tevékenykedett a Magyar Tudományos Akadémia Veszprémi Bizottságában is.

Gyűjtői munkásságát három szombathelyi vonatkozású képes levelezőlapokkal teli könyv, valamint egy Vas megye településeit bemutató album is őrzi. A „Magyarország városi közlekedése régi képeslapokon” című átfogó munka is gyűjteményének páratlan darabjaival ismerteti meg az olvasókat.

A nagyszerű családapát felesége, két lánya, vejei és öt unokája és anyósa mellett a lokálpatrióták nagy családja és Szombathely számos társadalmi szervezete is gyászolja. Kivételes tudása, józan véleményalkotása hiányozni fog a Szombathelyi Szépítő Egyesület, a Képeslevelezőlap-gyűjtők Országos Egyesülete, a Vasi Múzeumbarát Egylet, az Éhen Gyula Kör, a Rumi Rajki Műpártoló Kör, a Vas Megyei Levéltár mindennapjaiból. Nem hallhatják többé elegáns humorral átszőtt előadásait a Berzsenyi Dániel Könyvtár látogatói sem.

Kedves Barátunk, Szombathely derék polgára, örök álmokat tegyék széppé az égi képeslapok!

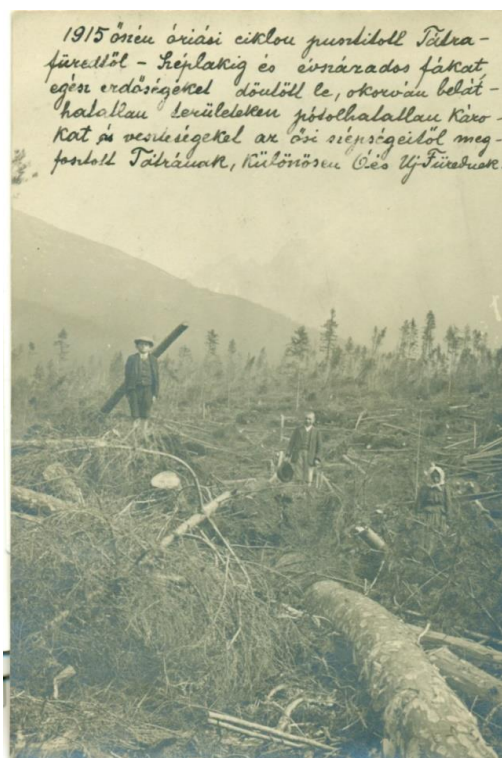
Spiegler Tibor

A Magas-Tátra és környékének 110 éve

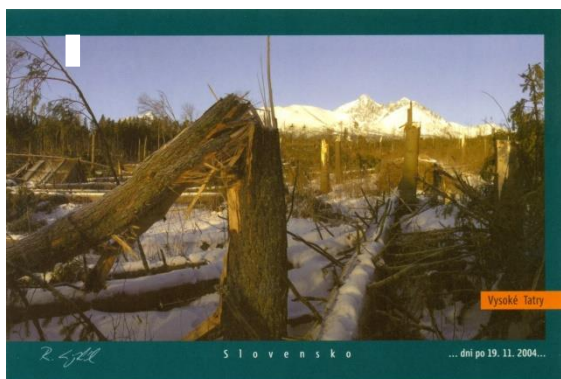
Sárosi István Tátra című kiállítása Acsádon

A Magas-Tátra a Kárpátok legmagasabb hegyvonulata, s egyben a világ legkisebb alapterületű magashegysége Szlovákia és Lengyelország határán.

A Magas-Tátrához kapcsolódnak, bár részben más geológiai felépítéssel rendelkeznek nyugatról a Liptói-havasok, keletről a Bélai-havasok.

vihar pusztítása 1915-ben...

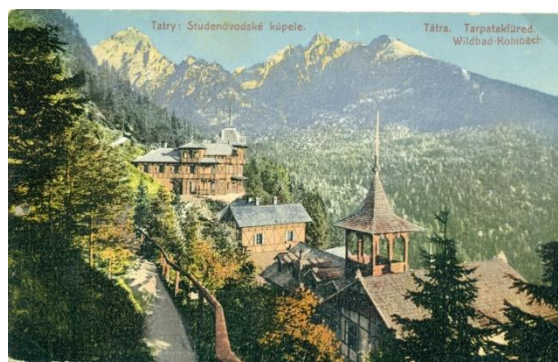

...és 2014-ben

Az összeállítás bemutatja a Tátra élővilágát, a terület történelmét, természetesen számtalan hegycsúcsot és völgyet. A tátrai üdülőhelyek mellett a környék jelentősebb települései is szerepelnek az anyagban.

*A Poprádi-tó és a Majláth menedékház
(1914 és 1930)*

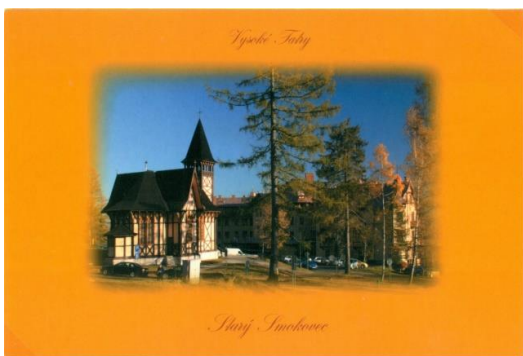

Tarpatakfűrés 1922-ben. Az üdülőtelep később leégett, nem építették újjá.

A képeslapokon jól láthatóak az elmúlt 110 év változásai illetve változatlanságai. Szerencsére a terület már régóta védelem alatt áll, így az elmúlt időszakban jelentős természetet átalakító munkák nem történtek.

Otátrafűrészi részlet a kápolnával (1916)

A kápolna napjainkban

Az üdülőövezet némileg változott, de a „modern” épületek nem váltak jellemzővé. A tárlat az acsádi Szociális Otthonban nyílt meg július közepén, és szeptember végéig még megtekinthető.

Észak-Dunántúl kastélyai

Nagyné Horváth Eszter kiállítása Tatabányán

A nyár közepétől, július 14-től augusztus 28-ig volt megtekinthető Nagyné Horváth Eszter gyűjtőtársunk tematikus válogatása Tatabányán, a József Attila Megyei és Városi Könyvtárban.

Gyűjtőtársnőnk rendszeres kiállító nemcsak Szombathelyen, de az ország több pontján is: a tavalyi évben Altdorfer Csaba fotóművésszel közösen állított ki képeslapokat a fent nevezett könyvtárban *Tatabánya épített örökségei* címmel.

Két évvel ezelőtt pedig az acsádi Szociális Otthonban (ahol jelenleg Sárosi István tagtársunk lapjai tekinthetők meg) bocsájtotta az érdeklődők rendelkezésére a Vas Népe Online portál által *Hidak és marcipánok*-nak keresztelt („*Kirándulás Marcipániába*”, illetve „*Híd, amely összeköt*”) tematikával kiállított, marcipánmúzeumokat és hidakat bemutató darabjait.

Képeslapok a népkonyhán

A Tatán június 26-28. között megrendezett HUNFILA 2015 Nemzetközi Bélyeg- és Képeslapkiállításon Sebestyén Imre *Petőfi Sándor élete és munkássága* című képeslaptárlattal mutatkozott be. A kecskeméti gyűjtő munkája elismeréseként aranyozott ezüstérmet vehetett át. A gyűjtőnek július második hetétől a kecskeméti Wojtyla Barátság Központban volt látható a 302. kiállítása, ahol az érdeklődők a 19-20. századi festők életét és alkotásait ismerhették meg a képeslapokon keresztül. A tárlatot elsőként a népkonyhára járó rászorultak tekinthették meg. (S. H.)

Egyéb rendezvények, kiállítások

Augusztus 18- október 15 között Peresznyén, a horvát múzeumban Kőszegfalviné Pajor Klára és Steindl Rezső *Szent Márton bélyegeken és képeslapokon* című kiállítás volt látható.

Augusztus 28-án Szombathelyen nagyszabású kiállítás megnyitóra került sor, amikor is az Aréna utca 8. szám alatti Katonatörténeti kiállító teremben Sasvári Tiborné *Az I. világháború eseményei* és Steiner Józsefné *I. világháborús emlékművek* címet viselő képeslapos tárlatukat mutatták be. A megnyitó beszédet dr. Hende Csaba volt honvédelmi miniszter mondta, kiemelve, hogy „a képeslapok a velünk élő történelmet jelenítik meg”. A kiállítás október 31-ig látogatható. Ugyanitt – és vele egyidőben a nagyjérdemű elé tárva – nézhető meg Hideg István vasvári hagyományőrzőnek az Osztrák-Magyar Monarchia haditengerészetével kapcsolatos képeit bemutató anyag.

Felelős kiadó: Iovag Kőszegfalviné
Pajor Klára elnök
9700 Szombathely, Pf. 233
e-mail: pajor.klara@gmail.com